

Oktatási Hivatal

A 2018/2019-es tanévi Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny első forduló

MAGYAR IRODALOM

FELADATLAP ÉS VÁLASZLAP

Munkaidő: 180 perc
Elérhető pontszám: 100 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapon a versenyző nevét, évfolyamát, osztályát!

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül **más segédeszköz, illetve pótlap nem használható!** Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás mellé írásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni! Durva vagy súlyos helyesírási hibáért pontlevonás jár. Az üresen hagyott részeket át kell húzni a dolgozatban!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján. Továbbküldhetők a **legalább 70 pontra** értékelt dolgozatok.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

.....

Az iskola címe:irsz. város

..... utca..... hsz.

Iskolai pontszám: **Bizottsági pontszám:**

Javító tanár aláírása: **Felüljavító(k) aláírása:**

.....

1. Irodalmi szereplők

Töltse ki az alábbi táblázatot! (Minden helyesen kitöltött sor 1 pontot ér.)

szereplő neve	szerző	műcím	műfaj
Deli Vid			
Izsméné			
Anika			
Mercutio			
Kacsuka			
Pangloss			
Dalos Eszti			
Petúr			
Andromaché			
Ledér			

Az elérhető pontszám:	10
Az elért pontszám:	

2. Műfordítás**A) Nevezze meg az alábbi művek szerzőjét és egyik fordítóját!**

(Helyes válaszonként 0,5 – 0,5 pont)

Mű címe	Szerző	Fordító
Isteni színjáték		
Hamlet		
Óda egy görög vázához		
Anyegin		

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

**B) Janus Pannonius egyik híres versének két különböző fordítását idézzük.
A műfordítások ismeretében válaszoljon az alábbi kérdésekre!**

Weöres Sándor fordítása	Jankovits László fordítása
<p>Herkules ilyet a Hesperidák kertjébe' se látott, Hósi Ulysses sem Alkinoos szigetén. Még boldog szigetek bő rétjein is csoda lenne, Nemhogy a pannon-föld északi hús rögein. S íme virágzik a mandulafácska merészen a télben, Ám csodaszép rügyeit zuzmara fogja be majd! Mandulafám, kicsi Phyllis, nincs még fecske e tájon, Vagy hát oly nehezen vártad az ifju Tavaszt?</p> <p style="text-align: right;">(Janus Pannonius)</p>	<p>Hesperisek kertjében a Tíryns-béli se látta, Alkinoosnál az sem, ki vezér Ithakán ezt, ami boldog réteken is csodaszamba mehetne, nemhogy Pannoniánk ritka hideg talaján: hóban, fagyban e bátor mandula egyre virágzik: lám, a tavasz rügyeit bontja ki zordan a tél. Phyllis, Proknét kellett várnod – vagy valamennyi késlekedést gyűlölsz Démophoónod után?</p> <p style="text-align: right;">(Janus Pannonius)</p>

A vers címe: (0,5 pont)

Milyen nyelven íródott az eredeti költemény? (0,5 pont)

Mi a különbség a két fordítás között? Mennyiben tér el a két fordítás jelentésárnyalata?

(4 pont)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

C) Fejtse ki véleményét a műfordítás kérdéséről az alábbi idézetek alapján! Érvelését példákkal igazolja! (Minden helyes érv, példa 1 – 1 pontot ér)

„A fordítás mindig fordítás is. (...) Minden fordítás csak egyezmény, kompromisszum Eszmény és Valóság között, megalkuvások sorozata, a föladat legügyesebb megoldása – ha úgy tetszik –, elmés csalás.”

(Kosztolányi Dezső)

A fordító „társa, testvére a Költőnek, korok, idők, országok fölött kezet fognak s erükben ugyanegy vér lüktet, szívükben ugyanegy látomás dobol. Az élménynek ezen a hőfokán (...) az Alkotó átadja zárt világa kulcsát. Az ember szívósan, szívdobogva hatol egyre beljebb a látomásban megragadott világ titkaiba, magára ölti a költő ruháit, fölveszi szokásait, húsába, csontjaiba rágja magát”.

(Rónay György)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

3. Irodalmi párok

Milyen kapcsolat fűzi össze a felsorolt személyeket? (Helyes válaszonként 1 – 1 pont)

a) Anakreón – Csokonai Vitéz Mihály

.....

b) Zrínyi Miklós – Kölcsey Ferenc

.....

c) Bergson – Babits Mihály

.....

d) Madách Imre – Arany János

.....

e) Vergilius – Dante

.....

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

4. Szerzők párbeszéde

Ki írta kiről vagy kihez az alábbi részleteket? Nevezze meg a mű szerzőjét és címét VAGY a versben megszólított alkotó nevét! (Helyes válaszelemenként 0,5 – 0,5 pont.)

A) „Hírhedett zenésze a világnak,
 Bárhová juss, mindig hű rokon!
 Van- e hangod e beteg hazának
 A velőket rázó húrokon?
 Van-e hangod, szív háborgatója,
 Van-e hangod, bánat altatója?”

szerző:

megszólított alkotó / mű címe:

- B)** „Ki és mi vagy? hogy így tűzokádó gyanánt
Tenger mélységéből egyszerre bukkansz ki.
Más csak levelenként kapja a borostyánt,
S neked rögtön egész koszorút kell adni.”

szerző:

megszólított alkotó / mű címe:

- C)** „Hol a szem, szemével farkaszemet nézni?
Ki meri meglátni, ki meri idézni
az igazi arcát?
Ünnepe vak ünnep, s e máj napoknak
Szűk folyosóin a szavak úgy lobognak,
mint az olcsó gyertyák.”

szerző:

megszólított alkotó / mű címe:

- D)** „Barátom! a bölcs boldog mindenütt,
Az Hortobágyon, az Pesten, Budán,
Mert ő magával hordja kincseit;
De boldogabb ott mégis, hol körülte
A nyájas élet hinti kellemeit,
És szíve, lelke tárgyát lelheti,
Mint hol magába zárva él magának,
S csak álma tündérképét kergeti,
Mint egy vadonban bujdosó fakír.”

szerző:

megszólított alkotó / mű címe:

- E)** „(...)Úlj le közénk és mesélj.
Mondd el, mit szoktál, bár mi nem feledjük,
mesélj arról, hogy itt vagy velünk együtt
s együtt vagyunk veled mindannyian,
kinek emberhez méltó gondja van.
Te jól tudod, a költő sose lódit:
az igazat mondd, ne csak a valódit,
a fényt, amelytől világlík agyunk,
hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.”

szerző:

megszólított alkotó / mű címe:

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

5. Összehasonlítás

Az alábbi két versszöveg ismeretében válaszoljon a kérdésekre!

<p>Juhász Gyula: Berzsenyi</p> <p>A tikkatag magyar nyár napja barnul Bús homlokán és bágyatag szemén, Konok szívében csendes zivatar dúl, Elverve dús vetése: a remény!</p> <p>Pipája füstöl és haragja lángol, Eszébe jut bírása: Kölcsey S felködlenek a római világbul Komor lemondás zordon hósei.</p> <p>S boldog Horácra gondol, aki bölcsen Borral, leánnyal megelegetett S kevély nyakán dagadnak kék erek.</p> <p>Ki itt a költő és magyar, ha ő nem? S míg döngő lépte mély homokba ful, A szilvafán egy vén harkály gyalul.</p>	<p>Tóth Árpád: Berzsenyi</p> <p>Zord énekes, borongva ünnepelek, Alélt idők felém rémlő kolossza, Az ő magyar síkságon antik Ossa, Setét orom, kin szittyá bú a felleg!</p> <p>Vulkánszived nehéz lávája ellep S villámaid tüzétől csillagozva Erőt tanul a halk utód kobozza S hallom zihálni sziklatömbű melled!</p> <p>És reszketőn idézem régi, fáradt Estéid kedvét, míg csöndben borozván Késztéd lelked szebb korba szállni el</p> <p>S szolgálid félve és juházva vártak: A bús magyar szó, sok kevély oroszlán Magányod vén barlangján, Dániel!</p>
--	---

Hogyan kapcsolódnak a Berzsenyi-életműhöz a Juhász Gyula-versben is említett személyek?

(Helyes válaszonként 1 – 1 pont)

Horác:

.....
.....

Kölcsey:

.....
.....

Soroljon fel legalább négy hasonlóságot és négy különbséget a két költemény között!

(Helyes válaszelemenként 0,5 – 0,5 pont)

Hasonlóságok	Különbségek

Az elérhető pontszám:	6
Az elért pontszám:	

6. Verstan

Az alábbi idézet alapján határozza meg a verselés típusát (1 pont), állapítsa meg a sorfajtákat (1 pont), és nevezze meg a strófát / versszakot (1 pont)!

<p>Óh, magas egeknek, nagy mély tengereknek igazgató Istene, Szárazföldnek víztől, sötétnek világtól elválasztó mestere, Uram, ím, kiáltok, én könyörgést nyújtok, nézz áldozó tüzemre! (Balassi Bálint)</p>		
A verselés	A sorfajták	A strófa / versszak

Itt fogsz, szerettem Lantom! ezen szelíd
 Nyárfának ágán függeni; a Vidék
 Csendes körülöttünk, az Égnek
 Színe kies, valamerre terjed.

(Virág Benedek)

A verselés	A sorfajták	A strófa / versszak

Drága nagy úrfi! miként örvendjek néked eléggé?
 Illendő koszorút nem tudok adni reád.

(Baróti Szabó Dávid)

A verselés	A sorfajták	Versforma

Így lépdelget eléd most ez a versem is,
 halkán toppan a szó, majd röpül és zuhan,
 épp úgy mint a halál. És suhogó, teli csönd
 hallgat utána.

(Radnóti Miklós)

A verselés	A sorfajták	Versforma

Az elérhető pontszám:	12
Az elért pontszám:	

7. Triászok

Nevezze meg a triász harmadik tagját!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

TRIÁSZ	A TRIÁSZ TAGJAI		
tragikus triász	Aiszkhülosz		Euripidész
romantikus triász	Bajza József		Toldy Ferenc
Kazinczy pesti triásza	Szemere Pál	Horvát István	
népi triász	Arany János		Tompa Mihály
a premoderne	Baudelaire	Rimbaud	

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

8. Irodalmi kislexikon

Határozza meg az alábbi irodalmi fogalmak jelentését!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

epeiszodion

.....

figura etymologica:

.....

enumeráció:

.....

fiktív levél

.....

ekloga:

.....

.....

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

9. Folyóiratok

Párosítsa össze a folyóiratokat a szerkesztőikkel, munkatársaikkal! Minden folyóirathoz írjon legalább két munkatársat! A felsorolt nevek között van két kakukktojás is.

(Minden helyes válasz 0,5 pontot ér)

**Arany János, Áprily Lajos, Herczeg Ferenc, Jókai Mór, Illyés Gyula,
Kányádi Sándor, Kós Károly, Weöres Sándor**

Erdélyi Helikon:

1.
2.

Új Idők:

1.
2.

Magyar Csillag:

1.
2.

Az elérhető pontszám:	3
Az elért pontszám:	

10. Szerelmi költészet

Az idézetek alapján nevezze meg a mű címét, a költeményt ihlető múzsa nevét, a szövegben aláhúzott költői képet vagy alakzatot, valamint a költeményre jellemző stílust!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

idézet	a mű címe	a múzsa neve	költői kép/ alakzat	stílus/ korstílus
<p>Feltámad a napom fénye, <u>Szemüldek fekete széne,</u> Két szemem világos fénye, Élj, élj életem reménye!</p> <p>(Balassi Bálint)</p>				
<p>A hatalmas szerelemnek Megemésztő tüze bánt. Te lehetsz írja sebemnek, <u>Gyönyörű kis 'tulipánt!'</u></p> <p>(Csokonai Vitéz Mihály)</p>				
<p><u>Még nyílnak</u> a völgyben a kerti virágok, <u>Még zöldel</u> a nyárfa az ablak előtt, De látod amottan a téli világot? Már hó takarja el a bérci tetőt. Még ifju szívemben a lángsugarú nyár S még benne virít az egész kikelet, De íme sötét hajam őszbe vegyül már, A tél dere már megüté fejemet.</p> <p>(Petőfi Sándor)</p>				

idézet	a mű címe	a műzsa neve	költői kép/alakzat	stílus/korstílus
<p>Előttünk már hamvassá vált az út És árnyak teste zuhant át a parkon, De még finom, halk sugárkoszorút Font hajad sötét lombjába az alkony: Halvány, szelíd és komoly ragyogást, Mely már alig volt fények földi mása, S félig illattá s csenddé szűrte át A dolgok esti lélekvándorlása.</p> <p style="text-align: right;">(Tóth Árpád)</p>				

Az elérhető pontszám:	16
Az elért pontszám:	

11. Pályakép

Gyulai Pál irodalomtörténész 1866-ban megjelent *Vörösmarty Mihály életrajza* című munkájából idézünk néhány részletet. Pótolja a hiányzó adatokat!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

„Vörösmarty Mihály született 1800. dec. 1-én délután négy órakor,**(hely)**, Fejér megyében. (...)

Midőn 1823-ban Vörösmarty**ba (műcím)** kezdett, Etelka a fejlődő ifjúság bájaiban virult, s az ifjú költő ébredő szenvedélye hevével szerette. Hazafi és szerelmi lelkesülés melege alatt született a magyar új eposz, s azzal költője, úgy látszik, nemcsak hazája, hanem szerelme oltárán is áldozni kívánt, 1823 őszén már kész volt belőle néhány ének, s Vörösmarty fél művel, de egész lelkesüléssel sietett Pestre. (...) Vörösmarty, éppen, mint nagy elődje Zrínyi, nemzetéhez kívánt szólani, s költői sugalmát az eszmék és események küzdelméből merítette. Zrínyi ugyanazt mondja a**ben, (műcím)** mint egyik politikai értekezésében, a**(műcím)** címűben. Vörösmarty nem mást fejez ki, mint azt a nemzeti hangulatot, melyet a politikai események felköltöttek, s melyet megerősödött tisztább lelkesüléssé kíván emelni. Zrínyi a pártokra szakadt, szétdarabolt, részben török járom alatt nyögő, s aljasodásnak indult hazát siratta. (...)

A**(műcím)** 1831-ben jelent meg. Hidegen fogadta a közönség, s az íróknak sem igen tetszett. Valóban e műnek oly hibái vannak, melyeket csekély tehetségű költő is elkerülhetett volna, de szépségei olyanok, melyeket a legnagyobb költő is irigyelhetne. A mű Gergei Albertnak**(műcím)** című népmeséjén alapszik, mely a magyar népnek századok óta kedvenc olvasmánya. Vörösmartynak még mint gyermeknek megtetszhetett e népmese, mert már huszonegy éves korában feldolgozásán gondolkozott. (...)

Házassága után nem írt nagyobb munkát, kivéve, hogy**(műcím)** című régebben kezdett drámáját bevégezte, mely egy trilógiának lett volna első része. Csak kisebb, leginkább lírai műveken dolgozott, melyek költői tehetségének még teljes erejét mutatták. 1843 végén az **(folyóirat)** megszűnván, a lapszerkesztéstől teljesen visszavonult. (...)

.....**t (műcím)** az orosz-török háború kiütésekor írta, mely európaivá gyulladott, s melyről azt hitte, hogy befolyással lesz Magyarország sorsára. Költői szelleme, amelyet honszeretet táplált, s hazafibánat emésztett, még egyszer erőteljesen nyilatkozik. Nemzetéhez többé nem szólhatva, önmagát szólítja meg. Lelkén a *Szózat* visszhangzik, melynek balsejtelme szilaj fájdalommal vált, de amelynek reményét, hitét még őrzi megtört szívében is. „Lesz még egyszer ünnep a világon” – kiált föl –, remél az európai szabadság ünnepén, s hiszi Magyarország sorsának jobbra fordulását.”

Az elérhető pontszám:	9
Az elért pontszám:	

12. Irodalom – társművészetek

Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

Ki volt az Arany-balladák 19. századi leghíresebb illusztrátora?

.....

Ki rendezte Kosztolányi *Édes Anna* című filmjét?

.....

Ki komponált kórusművet Weöres Sándor *Öregek* című verséből?

.....

Ki volt az a 17. századi szobrász, aki márványba öntötte *Szent Teréz extázisát*?

.....

Ki írt operát Shakespeare *Othello* című drámájából?

.....

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

13. E feladat a pályázó által választott, a **második** fordulóban kifejtendő témakörre utal.

A választott téma:

Indokolja meg a témaválasztását! Kerülje az általánosságokat (pl.: „... mert szeretem” stb.)! **A három konkrét, igényesen megfogalmazott válasz 2 – 2 pont.**

a)

.....

.....

.....

.....

b)

.....

.....

.....

.....

c)

.....

.....

.....

.....

Az elérhető pontszám:	6
Az elért pontszám:	

É R T É K E L É S

Sorszám	A feladat típusa, jellege, elnevezése	Elérhető pontszám	Iskolai pontszám (A javító tanár tölti ki.)	Bizottsági pontszám
1.	Irodalmi szereplők	10		
2.	Műfordítás (A)	4		
	Műfordítás (B)	5		
	Műfordítás (C)	4		
3.	Irodalmi párok	5		
4.	Szerzők párbeszéde	5		
5.	Összehasonlítás	6		
6.	Verstan	12		
7.	Triászok	5		
8.	Irodalmi kislexikon	5		
9.	Folyóiratok	3		
10.	Szerelmi költészet	16		
11.	Pályakép	9		
12.	Társzművészetek	5		
13.	A választott téma	6		
Az elérhető maximális pontszám:		100		